

Motion till riksdagen 2016/17:3609

av **Lars Hjalmered m.fl. (M, C, L, KD)**

med anledning av skr. 2016/17:79 Riksrevisionens rapport om statliga stöd till innovation och företagande

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör skapa förutsättningar för en bättre överblick över stöden till näringslivet och deras effekter och samhällsnytta och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se till att alla stödgivande myndigheter formulerar mål för sina program som är tydligt definierade, avgränsade och uppföljningsbara, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen där det är möjligt bör se till att stödgivande myndigheter planerar utvärderingar av program redan i samband med planerna för programmen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att oberoende effektutvärdering av statliga stöd till innovation och företagande bör vara normen för stödgivande myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Jobb skapas av företag som växer och anställer. Fler jobb i växande företag betyder ökade skatteintäkter, vilket i sin tur finansierar vår gemensamma välfärd. För att möta framtidens utmaningar behövs en ambitiös politik för företagande, entreprenörskap och innovationer. Vi i Alliansen vill driva en aktiv företagspolitik som gör det enklare för företag att växa och anställa.

Samtidigt står Sverige inför omfattande samhällsproblem. Närmare 1 miljon människor beräknas enligt regeringens egna prognoser gå på bidrag i stället för att arbeta. Därtill har regeringen gjort riktade och kraftiga skattehöjningar på just

företagsamhet och arbete. Regeringen har höjt skatten på jobb och tillväxt med 40 miljarder kronor och 2018 avser regeringen att höja det totala skattetrycket på inkomst för tredje året i rad. Totalt kommer den rödgröna regeringen att ha höjt skatten med över 60 miljarder kronor sedan 2014. I takt med att den internationella konkurrensen hårdnar behöver Sverige mer av företagervänlig politik som kan skapa mer jobb och välstånd, inte mindre. För oss är det tydligt att förutsättningarna för en positiv innovations- och entreprenörskapsutveckling i Sverige är goda. Det är det politiska ledarskapet som brister. Därför behövs en alliansregering.

Statligt stöd till innovation och företagande

Innovation och företagande har varit grunden varpå det moderna Sverige byggts. Även framöver kommer dessa två komponenter att vara avgörande för hur Sverige och svensk välfärd klarar sig. Driftiga människor som väljer att bli entreprenörer utgör en av de viktigaste byggstenarna varpå vårt samhälle vilar. Den största delen av risktagande och investeringar sker i dag av privata aktörer. Därför behöver mer göras för att stärka och uppmuntra det privata risktagandet och att investera även utan statlig inblandning.

För att främja utveckling, företagande och innovation bör staten undanröja hinder samt agera där marknadsmisslyckanden råder. Samtidigt varierar förutsättningarna för att utvecklas mellan olika branscher. Innovations- och entreprenörskapspolitiken måste därför anpassas utifrån bransch, mognadsgrad och tillväxtförutsättningar med hänsyn till variationer och behov utifrån bransch, geografi och marknadsstruktur.

Fler företag i hela landet behöver få goda förutsättningar att växa och nå långsiktig uthållighet. Här finns en betydande skillnad i förutsättningar för unga innovativa bolag jämfört med expanderande. Båda kan vara innovativa men i olika skeden och med olika behov av utomstående stöd. Statens aktörer i innovationssystemet bör därför ha en djupgående förståelse och ett brett perspektiv. Det statliga stödet måste därför ha mångfasetterade perspektiv och bygga på kompetens och flexibilitet.

Primärt är dock att det generella innovations- och entreprenörskapsklimatet i Sverige måste bli bättre. Höga skatter och regelkrångel utgör de största hindren för att fler företag startar och växer. Med minskat regelkrångel och ökad konkurrens kan vi få bättre valuta för skattebetalarnas pengar samtidigt som fler aktörer kan vara med och bygga kvalitet i vår gemensamma välfärd. Ett sådant exempel är utmaningsrätten. I dag kan en kommun, ett landsting eller en region bestämma sig för att införa utmaningsrätt. Utmaningen innebär en initiativrätt till en prövning av om en upphandling ska genomföras. Kommunerna och landstingen beslutar själva om vilka regler som ska gälla vid utmaningen, vilka verksamheter som ska utmanas, vad utmaningen ska innehålla och hur handläggningen ska gå till. Även om verksamheten upphandlas och drivs av ett privat företag har kommunen eller landstinget enligt kommunallagen ett ansvar för att kontrollera och följa upp verksamheten. Det finns alltså ett tydligt regelverk för utmaning av offentlig verksamhet på lokal och regional nivå, men inte motsvarande på statlig nivå. För att uppmuntra innovationer och nya verksamhetsformer skulle en statlig utmaningsrätt kunna vara en väg framåt.

Att nya och befintliga företag har kännedom om de statliga stöd som existerar till innovation och företagande är en grundförutsättning för att de ska komma fler till del. Här delar vi Riksrevisionens kritik om att mer bör göras för att inkludera och bredda arbetet inom de olika verksamhetsområdena. En god start vore att skapa förutsättningar för en bättre överblick över stöden till näringslivet, deras effekter och samhällsnytta.

Kompetens

Det är tydligt att regeringen saknar lösningar på flera av Sveriges samhällsproblem. Förutom goda förutsättningar för att bedriva företagsverksamhet, och tillgång till kapital, utgör god tillgång på utbildad personal ett tillväxtproblem för företag som har svårt att rekrytera och växa. Samtidigt är det ett problem för de hundratusentals människor som riskerar att hamna i utanförskap. Fram till 2020 kommer det att finnas 150 000 arbetslösa som endast har grundskoleutbildning eller lägre. Här krävs politiskt ledarskap och framför allt en politik som underlättar och uppmuntrar till innovations- och entreprenörskap.

Utvärdering och uppföljning

En återkommande kritik hos såväl Riksrevisionen som Entreprenörskapsutredningen pekar på det bristfälliga underlaget för många av statens insatser på innovations- och entreprenörskapsområdet. En god överblick och tydligare målformuleringar såväl som planering för utvärdering i god tid blir viktiga komponenter för att kunna följa upp och prioritera bland de många stöd som ges. Vår utgångspunkt är att samtidigt som en del statligt stöd kan vara befogat måste det ske med stor hänsyn till skattebetalarnas pengar. Ett större underlag skapar förutsättningar för bättre underbyggda beslut med bättre resultat som följd. Att svenska skattebetalare får valuta för de 27 miljarder kronor som betalas ut varje år bör adderas till det faktum att vi riskerar att missa chanser och möjligheter på områden där pengarna kunnat göra större nytta för innovation och entreprenörskap. Att så stora belopp spenderas utan ordentliga underlag och effektutvärderingar bör vara föremål för diskussion. Här krävs oberoende och rimliga kalkyler såväl inför projekt som effektutvärdering efteråt. Stödgivande myndigheter bör planera utvärderingar av program redan i samband med planerna för programmen, och oberoende effektutvärdering av statliga stöd till innovation och företagande bör vara normen för stödgivande myndigheter.

Därför anser vi att en översyn av innovationssystemet är nödvändig. Stora summor av offentliga medel spenderas varje år på alla nivåer. Det handlar om statliga medel genom myndigheter liksom andra typer av stöd genom forskningsinstitut och företagsrådgivarorganisationer. På regional och kommunal nivå ges medel till inkubatorer, science centers, utvecklingscenter och samverkan genom kommunalförbund och andra organisationer. Här bör en stärkt samordning och överblick utvecklas för att mäta inte bara antal företag som startar eller växer i omsättning, ekonomiskt eller antal anställda, utan även en metod där innovationer och samhällsnytta kan mätas och utvärderas.

Riksrevisionen påtalar att det kan finnas en risk för ”lycksökare” i systemet som för närvarande inte utgör en stor risk, men som exempelvis vid minskad konkurrens om stöd, exempelvis på grund av färre sökande, kan utgöra en risk. Dessa kan utgöras av konsulter som specialiserat sig på att författa ansökningar. Sådan hjälp kan vara av godo för sökanden som får hjälp att skriva korrekta ansökningar, men skulle utan nödvändig uppföljning och utvärdering också kunna innebära en påfrestning på stödsystemet. Det är rimligt att regeringen vidtar åtgärder för att stävja detta.

Lars Hjalmered (M)

Helena Lindahl (C)

Penilla Gunther (KD)

Said Abdu (L)